Heinolan seurakunnan ympäristöohjelma vuosille 2020-2025

Heinolan seurakunta

Sisällysluettelo

1. Johdanto 1
2. Ympäristöohjelman laatiminen 1
3. Ympäristödiplomin hakuprosessi ja järjestelmän laadinta 2
4. Talouden ja toiminnan suunnittelu 3
5. Ympäristökasvatus 4
6. Jätehuolto 10
7. Siivous 12
8. Energia ja rakentaminen 12
9. Ruokalat ja keittiöt 14
10. Toimistotyö 15
11. Hautausmaat ja viheralueet 17
12. Leiri- ja kurssikeskukset (leirikeskustoiminta on päättynyt 3/2018) 19
13. Metsänhoito 19
14. Liikenne 20

1. Johdanto

Ympäristötyö Heinolan seurakunnassa on jatkunut edelleen jatkuvan parantamisen idealla ja siitä on tullut osa normaalia työrutiinia. Ensimmäinen ympäristödiplomi myönnettiin vuonna 2010, toinen vuonna 2014. Vuoden 2019 lopulla kirkkoneuvosto päätti hakea kirkon ympäristödiplomia jo kolmatta kertaa. Heinolan seurakunta haluaa olla esimerkillinen omassa toiminnassaan, edistää ympäristömyönteistä ajattelua ja ottaa vastuuta luomakunnasta toteuttamalla luomakunnan viljelyn ja varjelun tehtävää. Seurakunnan tavoitteena on olla hiilineutraali seurakunta vuoteen 2030 mennessä.

Ympäristöasioita seurataan jatkuvasti. Jokainen työntekijä huomioi omassa työssään ympäristöasiat ja toimii ympäristöohjelman tavoitteiden mukaisesti hyvässä tekemisen hengessä niveltäen asiat luonnolliseksi osaksi päivittäistä toimintaa. Ympäristötekoja kirjataan yhteiseen kansioon ympäri vuoden, niitä käsitellään työryhmässä sekä toimialojen kokouksissa. Asetettujen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain toimintakertomuksessa tai erillisessä ympäristöraportissa.

2. Ympäristöohjelman laatiminen

Tässä uudessa ympäristöohjelmassa esitetään Heinolan seurakunnan ympäristöohjelman tavoitteet eri työaloille vuosille 2020-2025. Ohjelmassa huomioidaan uusi ympäristökatselmus, seurakunnan edellinen ympäristöohjelma sekä seurakunnan työntekijöiden omat kokemukset. Henkilöstöltä kysyttiin kommentteja ja ehdotuksia uuteen ohjelmaan huhti-toukokuun aikana 2020. Ympäristökatselmus sekä ympäristöohjelma laadittiin yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijan Maria Laurilan sekä seurakunnan eri työalojen ja ympäristötyöryhmän kanssa. Verrattuna edelliseen diplomikauteen 2014-2018, kirkon hiililaskuri ei ole enää käytössä pohjan päivitysongelmista johtuen. Ympäristötyöryhmän puheenjohtaja ja kirkkovaltuutettu Eira Rosberg on kuitenkin tehnyt seurakunnalle päästölaskelman vuosien 2017-2019 kulutusluvuista, jonka mukaan päästöt ovat selvästi alentuneet. Muutoksena aiempaan on myös seurakunnan leirikeskustoiminnan päättyminen maaliskuussa 2018.

Vanhoja hyväksi havaittuja käytäntöjä ja menetelmiä jatketaan ja pidetään yllä edelleen, mutta myös uusia tavoitteita ja toimenpiteitä on tuotu ohjelmaan. Kaikille näille on asetettu myös toteutusvastuut sekä aikataulut.

Ympäristöohjelma sekä ympäristökatselmus noudattavat Kirkon ympäristödiplomi käsikirjan 2012 numerointia. Ympäristökatselmusraportti on ympäristöohjelman liitteenä. Ympäristökasvatussuunnitelma päivitetään vuoden 2020 aikana.

3. Ympäristödiplomin hakuprosessi ja järjestelmän laadinta

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Ympäristödiplomin julkaisu. Tiedotteet, artikkelit Kirkonseutu- ja Itä-Häme -lehtiin, tiedottaminen seurakunnan työaloilla.	Ympäristötyöryhmä, viestintä	2020	
Ympäristödiplomin hakeminen uudelleen.	Kirkkoneuvosto, ympäristövastaava	2025	
Väliauditoinnin tekeminen.	Ympäristövastaava	2023	
Tarvittaessa lisäkoulutusta työntekijöille ympäristöasioista. Ympäristöosaava -osaamistestin suorittaminen ja päivittäminen tarvittaessa (voimassa kolme vuotta).	Ympäristötyöryhmä, työalojen esimiehet	2020-2025, vuosittain	
Esimiesten ja alaisten välisissä keskusteluissa ympäristöasiat sisällytetään tehtäväkuviin.	Työalojen esimiehet tehtäväkuvausten päivitysten yhteydessä	2020	
Ympäristöohjelma tuodaan osaksi työmuotoja tiedottamisen ja ympäristökasvatussuunnitelman avustuksella. Teemaviikkojen ohessa järjestetään koulutusta.	Ympäristötyöryhmä, työalojen esimiehet, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Sähköpostien Signatures-toiminnon käyttö.	Työalojen esimiehet, viestintä	2020-2025	

4. Talouden ja toiminnan suunnittelu

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Toiminta- ja taloussuunnitelma pitävät sisällään ympäristötavoitteet. Laaditaan ympäristöasioiden toimintakertomus vuosittain sisältäen indikaattoreiden seurannan (paperinkulutus, energiankulutus ja sekajätteen määrä).	Kirkkoneuvosto, esimiehet, ympäristötyöryhmä, ympäristövastaava	2020-2025, vuosittain	
Ympäristönäkökohdat huomioidaan hankintaohjeistuksissa ja pienissä kilpailutuksissa.	Esimiehet, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Laaditaan päästölaskelma.	Ympäristötyöryhmä	2020-2025, vuosittain	
Ympäristökoulutusta lisätään. Ympäristötietoutta annetaan valtuutetuille vuosittain.	Luottamushenkilöt	2020-2025	

5. Ympäristökasvatus

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Päivitetään ympäristökasvatussuunnitelma.	Työalavastaavat	2020	
Jumalanpalveluselämän tavoitteet: • vietetään luomakunnan sunnuntaita sekä järjestetään luontojumalanpalveluksia ja metsäkirkkoja rippi- ja partioleireillä. • Kirkon ilmasto-ohjelman kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus -teeman sekä ympäristöteologian käyttö perustana saarnateksteissä ja rukouksissa (esim. luontoaiheiset psalmit). • ajankohtaiset asiat tuodaan esille teksteissä, rukouksissa ja saarnoissa, jos ympäristöaiheisia uutisia tai ympäristökatastrofeja. • Jumalanpalvelusten esirukouksissa kiitetään Jumalan jatkuvasta luomistyöstä ja rukoillaan luomakunnan varjelun puolesta. • monisteita ja käsiohjelmia yms. käytetään harkiten ja kopioidaan vihkomuotoon • palveluemännät jatkavat kirkkokahvituksia ja Reilun kaupan tuotteiden käyttöä monipuolistetaan • jos ehtoollisviinistä tulee saataville luomuvaihtoehto, voidaan tällaista harkita käyttöön aikuisille. Myös	Papisto, kirkkoherra, seurakuntapastori	2020-2025, jatkuva	

lapsimessuihin alkoholittoman ehtoollisviinin luomumahdollisuuden selvittäminen ja käyttöönotto. • suositaan kotimaista, gluteenitonta ehtoollisleipää			
Ympäristötapahtumia: • Earth Hour • Ekopaasto • Energiansäästöviikko • Lahden seudun ympäristöviikko • Haravointitalkoot • Hautojenhoitopäivät • Reilun kaupan viikko • muut mahdolliset ympäristöaiheiset tapahtumat	Ympäristötyöryhmä, ympäristövastaava	2020-2025, vuosittain	
Ympäristötietoisuutta lisätään toimituksiin (hautakynttilät, kukkalaitteet, ympäristödiplomi).	Papisto, kirkkoherranvirasto, ympäristötyöryhmä, seurakuntapuutarhuri	Jatkuva	
Uuden hiljaisuuden paikan löytäminen ja nykyisten hiljaisuuden paikkojen käyttäminen toiminnassa.	Ympäristötyöryhmä	2020-2025	
Mahdollisuus askarrella hyönteishotelleja.	Diakoniatyön alla toimivat vapaaehtoiset (pappilan rengit), varhaisnuorison kerholaiset, nuorisotyö, rippikoulutyön nuoret	2020-2025	
Seurakunta tekee yhteistyötä ympäristöasioissa eri tahojen kanssa: • Heinolan kaupunki (mm. koulut ja päiväkodit, ympäristötoimi, tekninen toimi, työllistämistoimet) • yritykset (mm. hautaustoimistot) • partiolaiset	Työalat	2020-2025, jatkuva	

• Heinolan ruokapiiri • Lahden seurakuntayhtymä, muut naapuriseurakunnat			
Sisäinen ja ulkoinen tiedotus: ekotapahtumien vuosikello apuna.	Viestintä, ympäristövastaava	2020-2025	
Varhaiskasvatuksessa hyvien käytäntöjen jatkaminen: • ympäristökasvatus on luonteva ja tärkeä osa toimintaa; luontoaiheita ja ympäristöasioita pidetään esillä ympärivuotisesti • vuosikiertoa seurataan luonnossa • lapsen luontosuhteen vahvistetaan kristillisen perinteen näkökulmasta • roskien lajittelua kohennetaan kerhopisteissä ja toimistossa • jätteiden maatumiskokeita järjestetään kerhoissa • paperinkulutusta vähennetään toimistoissa sekä työntekijöiden välisen tiedon siirtämisessä • tiedonkulkua lisätään sähköisesti yhteistyökumppaneiden sekä toiminnassa mukana olevien perheiden suuntaan • kerho- ja perhemessutarjoiluissa lähiruokaa käytetään mahdollisuuksien mukaan • perhekahvilan aamupalalla on tarjolla kasvis- tai juurespala • askarteluissa käytetään kierrätysmateriaalia • tarvikkeita käytetään säästeliäästi • leluja ja pelejä kierrätetään kerhojen välillä ja "materiaalipankkia" pidetään diakonian kanssa	Varhaiskasvatuksen toimialajohtaja, lastenohjaajat	2020-2025, jatkuva	

• kirpputori- ja kierrätystoimintaa järjestetään perheille • ekotapahtumien vuosikelloa hyödynnetään kerhotoiminnassa ja perheitä tiedotetaan • kastemekkoa lainataan tarvittaessa			
Varhaisnuoriso- ja nuorisotyössä hyvien käytäntöjen jatkaminen ja ympäristökasvatussuunnitelman soveltaminen: • kerrotaan jokamiehen oikeuksista ja -velvollisuuksista • keittiöhenkilökunta huolehtii ekologisuudesta (mm. astiat, tarjottavat, kierrätys) • järjestetään linja-auto- ja yhteiskuljetuksia • pelivälineistä huolehditaan • turhat valot ja virtalaitteet sammutetaan • järjestetään mm. luontoretkiä, kalastus- ja kokkikerhoja, siivoustalkoita • jatketaan kierrätystä • pidetään luontoaiheisia Raamatunkertomuksia • valistetaan kerhonohjaajia ja opastetaan olemaan esikuvina tytöille ja pojille • omat jäljet siivotaan	Johtava nuorisotyönohjaaja, nuorisotyönohjaajat	2020-2025, jatkuva	
Rippikoulutyössä hyvien käytäntöjen jatkaminen ja ympäristökasvatussuunnitelman soveltaminen: • käsitellään vastuullisuutta ja ilmastoteemaa ja työskennellään	Pappi, rippikoulu- ja nuorisotyövastaava, nuorisotyönohjaajat, rippikouluopettajat	2020-2025 2020-2021	

aiheen parissa yhdessä nuorten kanssa • tutustutaan kirkon ilmasto-ohjelmaan rippikoulussa, toimitetaan materiaalia opettajille • suositaan luomakunnasta kertovia virsiä ja lauluja sekä luonnonmateriaaleja • nuoria opastetaan ja kehotetaan jätteiden lajitteluun • tiedotetaan sähköisesti • lähi- ja kasvisruokaa tarjotaan mahdollisuuksien mukaan • nuorille annetaan tuikkujen sijaan tavallisia kynttilöitä poltettavaksi jätteiden vähentämiseksi • kartonkeja ja papereita uusiokäytetään • turhat valot ja virtalaitteet sammutetaan • toiminnassa käytetään pääosin oikeita mukeja ja Reilun kaupan kahvia (pahvimukeja käytetään vain isoissa tapahtumissa) • linja-auto- ja yhteiskuljetuksia järjestetään • pelivälineistä huolehditaan			
Diakoniatyössä hyvien käytäntöjen jatkaminen ja uusien luominen: • vähävaraisille järjestetään mahdollisuus ruokailuun parillisina viikkoina (Katulähetyksen Lämminruoka) • perheitä ohjataan ja annetaan maksusitoumuksia kirpputoreille • paperittomia kokouksia ja sisäisiä tiedotuksia suositaan • askartelumateriaaleja yms.	Johtava diakoniatyöntekijä, diakoniatyöntekijät	2020-2025	

käytetään yhteistyössä lapsityön kanssa ("materiaalipankki") • diakoniatyöntekijät liikkuvat vähäpäästöisesti			
Aikuis-, evankelioimis- ja lähetystyö: • seurataan ympäristökasvatussuunnitelmaa, jossa mm. rohkaistaan aikuisia tuntemaan Jumala Luojana ja Isänä, ja ymmärtämään ihmisen osaksi luomakuntaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä • ruoan siunaaminen ja siitä kiittäminen ovat osa yhteisiä kokoontumisia • rukoillaan lähetystyön ja lähetysmaiden ihmisten puolesta rauhaa, jokapäiväistä leipää ja puhdasta juomavettä kaikille • innostetaan seurakuntalaisia kierrättämään sekä suosimaan Reilun kaupan tuotteita ja kehitysmaissa valmistettuja tuotteita • painotetaan aineettomien lahjojen antamista (mm. Kirkon Ulkomaanavun Toisenlainen Lahja tai Suomen Lähetysseuran Onnen Lahjat) ja osallistumaan kummilapsitoimintaan • järjestetään mm. kylvön siunaamista, laavuhartauksia, luonto- ja patikointiretkiä, kirkkokahvilatoimintaa sekä yhteisöllisyyttä tukevia haravointitalkoita • tarjoiluja järjestettäessä tähdätään	Pappi, lähetyssihteeri	2020-2025	

kohtuullisuuteen ja terveellisten vaihtoehtojen suosimiseen • yhteiskuljetuksia ja kimppakyytejä järjestetään • retkillä tutustutaan eri paikkakuntien luontoon, kirkkoihin ja historiaan • työntekijät ja vapaaehtoiset toimijat noudattavat työssään ympäristöarvoja, ehkäisevät turhaa materiaalien kuluttamista, lajittelevat jätteet sekä pidättäytyvät kohtuullisuudessa			
Musiikkityö: luomakunta-aiheista musiikkia lisätään.	Kanttorit	2020-2025	

6. Jätehuolto

Toimenpide	**Toimielimet/vastuuhenkilöt**	**Aikataulu**	**Toteutettu**
Hautausmaille asennetaan ser-jäteastiat led-hautakynttilöille (esim. postilaatikko jäteyksiköissä).	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2021	
Huomioidaan biojätteen keräys jätelain muutoksen myötä (ei sekajätteeseen).	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2021	
Jatketaan monipuolista jätteiden lajittelua eri kiinteistöissä ja toimipisteissä ja lajitteluohjeita päivitetään tarvittaessa.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Vaarallisten jätteiden käsittelyä jatketaan ja	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020	

kirjaaminen tarkistetaan.			
Sekajätteen määrää seurataan ja siitä raportoidaan muun ympäristöraportoinnin yhteydessä.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Jatketaan toimenpiteitä hautakynttiläjätteen vähentämiseksi. Yhteistyötä tehdään Lions Club Heinola Jyrängön kanssa. Lyhtyjen hyödyistä tiedotetaan.	Viestintä, seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	Vuosittain, jatkuva	
Tiedotetaan led-kynttilöistä, jotta ne eivät päätyisi jätteisiin kertakäyttöisinä.	Ympäristötyöryhmä, viestintä, seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	Vuosittain, jatkuva	
Hautausmailla metallijäteastioiden läheisyyteen järjestetään turvallinen hautakynttilöiden metallihattujen avaaja.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2021	
Poistettuja hautamuistomerkkejä kierrätetään esim. käyttämällä reunakiviä seurakunnan omaan viherrakentamiseen sekä tarjotaan poistettuja hautamuistomerkkejä omaisille uusiokäyttöön.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	Jatkuva	

7. Siivous

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Hyvien käytäntöjen jatkamisesta ja koulutusten järjestämisestä huolehditaan.	Talouspäällikkö, palveluemännät	2020-2025, jatkuva	
Oikea lajittelu huomioidaan kokoajan (biojäte ja tekstiilit).	Talouspäällikkö, palveluemännät	2020-2025	
Siivousaineita päivitetään säännöllisesti ja suositaan ympäristöystävällisiä tuotteita.	Talouspäällikkö, palveluemännät	2020-2025	
Uusia työntekijöitä rohkaistaan hankkimaan ympäristöosaava-osaamistodistus (voimassa kolme vuotta).	Talouspäällikkö, palveluemännät	2020-2025	

8. Energia ja rakentaminen

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Kiertotalous huomioidaan purkukohteissa (mm. seurakuntakeskuksen purkaminen vuonna	Kiinteistönhoitaja, energiavastaava	2020-2025, jatkuva	

2020).			
Kiinteistöstrategian valmisteleminen. Tavoitteena tilojen käyttöasteen tehostaminen.	Hautaus- ja kiinteistötyöryhmä, talouspäällikkö	2020	
Tähdätään hiilineutraalisuutta kohti (2030).	Kirkkovaltuusto, kirkkoneuvosto, ympäristötyöryhmä, koko henkilökunta	Jatkuva	
Öljylämmitettävän kiinteistön energiamuodon valitseminen (Sinilähteen seurakuntatalo).	Kiinteistönhoitaja, energiavastaava	2024-2025	
Energian ja veden kulutusta seurataan säännöllisesti.	Kiinteistönhoitaja, energiavastaava	2020-2025, väh. vuosittain	
Remonttien suunnittelemisessa energia-asiat huomioon päällimmäisenä, tutkitaan mahdollisuutta lämmön talteenottoon (esim. lämpöpumpun avulla) ja maalämpöön sekä suositaan ympäristöystävällisiä materiaaleja.	Talouspäällikkö, kiinteistönhoitaja, energiavastaava	2020-2025	
Energiakatselmuksen tekeminen ja energia-avustuksien haku sakraalirakennuksille sekä muille rakennuksille.	Talouspäällikkö	2020	
Valaistuksen energiakatselmuksen	Kiinteistönhoitaja, energiavastaava,	2020-2025	

jatkaminen. Remonttien yhteydessä siirrytään led-valaisimiin mahdollisuuksien mukaan.	talouspäällikkö		
Osallistuminen energiansäästöviikkoon.	Ympäristötyöryhmä, ympäristövastaava	2020-2025	
Selvitetään mahdollisuudet vihreisiin sertifikaatteihin päästöjen alentamiseksi.	Talouspäällikkö	2021	
Käytetään sähkönkulutusmittareita paljon sähköä kuluttavien laitteiden tunnistamiseksi.	Ympäristövastaava	2020	
Lämpötila säädetään alaspäin tiloissa, joissa ei oleskella.	Kiinteistönhoitaja, energiavastaava	2020	
Remonttien yhteydessä huomioidaan esteettömyys.	Kiinteistönhoitaja	Jatkuva	

9. Ruokalat ja keittiöt

Toimenpide	**Toimielimet/vastuuhenkilöt**	**Aikataulu**	**Toteutettu**
Ympäristöosaava-osaamistestin suorittaminen yksi henkilö/vuosi, jos henkilöstö vaihtuu ja myös jos todistus on vanhentunut (voimassa kolme vuotta).	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Reilun kaupan tuotteista vakituisessa käytössä ovat kahvi, tee, kaakao ja ruusut.	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	

Muita tuotteita pyritään lisäämään.			
Siirrytään biohajoaviin astioihin ja kertakäyttöisiä vältetään.	Talouspäällikkö	2021	
Oma muki mukaan -periaate.	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Suositaan energiatehokkaita keittiölaitteita. Rakennuksia purettaessa kierrätetään laitteita.	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Pöytäkoristeissa vaalitaan luonnonmateriaaleja. Koristeissa kierrätetään jo olemassa olevaa materiaalia.	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Joukkoruokailuissa noudatetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatimia ravitsemussuosituksia ja uudet ohjeet otetaan käyttöön vuonna 2022. Punaisen lihan vähentämiseen pyritään.	Talouspäällikkö	2022-jatkuva	
Tarjoiluissa käytetään lähituotteita (mm. marjat, omenat, juurekset) sesongin ja saatavuuden mukaan.	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Luomutuotteiden määrää lisätään, jos mahdollista (budjetti huomioiden).	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	

10. Toimistotyö

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu

Hyviä käytäntöjä jatketaan (mm. turhat valot ja turhaan päällä olevat laitteet sammutetaan).	Toimistosihteerit, ympäristövastaava, talouspäällikkö	2020-2025	
Paperinkulutusta pyritään vähentämään (mm. tulostetaan kaksipuolisesti, tiedotetaan sähköisesti, tarpeettomat, yksipuoliset kopiot käytetään suttupapereina, käytetyt kirjekuoret laitetaan sisäiseen postiin).	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Vanhaa elektroniikkaa kierrätetään.	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Toimistotarvikkeita pyritään tilaamaan mahdollisimman suuria eriä kerralla.	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Hankitaan ympäristömerkittyjä tuotteita (mm. kopiopaperit, kirjekuoret, muovitaskut, kuulakärkikynät).	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Kertakäyttötuotteista pyritään pois.	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Käytetään leasing-koneita.	Talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Ympäristöä säästäviä ohjeistuksia jaetaan toimistohenkilöstölle. Myös muulle henkilöstölle ja luottamushenkilöille annetaan vinkkejä.	Ympäristövastaava, talouspäällikkö	2020-2025, vuosittain	
Käytössä Kuusakosken toimistojätteen	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	Jatkuva	

kierrätyslaatikko.			
Kierrätetään käytettyjä toimistokalusteita.	Toimistosihteerit, kiinteistönhoitaja, talouspäällikkö	Jatkuva	
Tulostimien ja monitoimilaitteen poistettuja värikasetteja kierrätetään ja lajitellaan energiajätteeseen.	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	Jatkuva	
Monitoimilaitteen lukemia (esim. väritulosteiden määrä) seurataan jatkossakin.	Toimistosihteerit, talouspäällikkö	Jatkuva	

11. Hautausmaat ja viheralueet

Toimenpide	**Toimielimet/vastuuhenkilöt**	**Aikataulu**	**Toteutettu**
Hautausmaan 10 kultaista sääntöä tiedottamista jatketaan ja sääntöjä päivitetään tarvittaessa.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Hautakarttajärjestelmä laaditaan Uudelle ja Vanhalle hautausmaalle.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2024-2025	
Perennahoidon markkinoimista jatketaan (seurakunnan kotisivut ja infokirjeet).	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2025-2025, jatkuva	
Seurakunnan omissa istutuksissa käytetään perennoja kesäkukkien sijaan.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Hautausmaiden taimitilauksissa ruukut palautetaan kasvattajille.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	Jatkuva	

Hautausmaiden reuna-alueilla lisätään luonnonmukaisen hoidon alueita pölyttäjiä varten.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Vieraslajeja ehkäistään hautausmailla ja muilla seurakunnan mailla.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	
Hautaukseen liittyvät ekologiset asiat otetaan esille mediassa. Valmisteilla hautausopas jaettavaksi sairaalaan jne.	Ympäristötyöryhmä, viestintä, kirkkoherra, seurakuntapuutarhuri	2020-2025, jatkuva	
Tehdään yhteistyötä paikallisten hautaustoimistojen ja kukkakauppojen kanssa ekologisempien kukkalaitteiden kehittämisessä.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020	
Tiedotetaan arkkualbasta.	Viestintä, seurakuntapuutarhuri	2020	
Tiedotetaan tuhkahautausvaihtoehdoista ja ekologisista arkuista.	Papisto, seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	Jatkuva	
Hautausmaiden hoitosuunnitelman valmistuminen ja käyttöön ottaminen.	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	2020	
Puutarhatarvikkeita ja työkoneita hankittaessa pidetään mielessä ympäristöystävällisyys. Laatuun ja kierrätettävyyteen panostetaan. Hankitaan akkukäyttöisiä työkoneita	Seurakuntapuutarhuri, ympäristövastaava	Jatkuva	

epäkuntoisten työkoneiden tilalle budjetti huomioiden.			

12. Leiri- ja kurssikeskukset (leirikeskustoiminta on päättynyt 3/2018)

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulut	Toteutettu
Vanhojen kalusteiden kierrätys kiertonetissä (myös purettavan seurakuntakeskuksen osalta).	Talouspäällikkö	2020-2025	

13. Metsänhoito

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Metsänhoitoa toteutetaan Tapion metsänhoitosuositusten pohjalta ja seurakunnan metsiä hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti.	Metsänhoitoyhdistys, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Metsäalan koulutusta järjestetään tarvittaessa.	Metsänhoitoyhdistys, talouspäällikkö	Jatkuva	
Metsiä lannoitetaan tarvittaessa. Lannoitteissa suositaan kiertotalouslannoitteita (mineraalisten/fossiilisten lannoitteiden hiilijalanjälki ylittää parantuneesta	Metsänhoitoyhdistys, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	

metsänkasvusta saadun hiilinieluhyödyn).			
Hakkuita ei suoriteta pesintäaikaan.	Metsänhoitoyhdistys, talouspäällikkö	Jatkuva	
Hakkuutähteitä kerätään soveltuvilta metsätyypeiltä energiaksi. Karummille kasvupaikoille hakkuutähteet jätetään metsämaan köyhtymisen estämiseksi.	Metsänhoitoyhdistys, talouspäällikkö	2020-2025, jatkuva	
Jättiputkea ja muita vieraslajeja torjutaan.	Talouspäällikkö, ympäristövastaava	2020-2025, jatkuva	

14. Liikenne

Toimenpide	Toimielimet/vastuuhenkilöt	Aikataulu	Toteutettu
Virkapolkupyörä on käytössä, sitä huolletaan ja asiasta tiedotetaan.	Kiinteistönhoitaja	Jatkuva	
Polttoaineiden kulutusta seurataan tarkemmin, jotta kulutuksen kasvu saadaan taittumaan. Mietitään menetelmätapoja (eurot ja litrat).	Ympäristötyöryhmä	2020-2025	
Tankatessa valitaan aina ympäristöystävällisin vaihtoehto.	Ympäristövastaava	2020-2025	

Sähköauton latausmahdollisuus selvitetään, pilottikohde esim. Heinolan kirkon/tiekirkon läheisyydessä.	Kiinteistönhoitaja	2020-2025	
Hyödynnetään julkista liikennettä, kimppakyytejä ja yhteiskuljetuksia.	Ympäristötyöryhmä	2020-2025	
Toteutetaan liikennekysely (taloudellisen ajotavan koulutus liitetään kyselyyn).	Ympäristötyöryhmä	2021-2025	
Logistiikan hyviä käytäntöjä jatketaan ajoja ja kuljetuksia yhdistelemällä ja työtä suunnitellaan etukäteen.	Työalavastaavat	Jatkuva	
Etätyömahdollisuuksia parannetaan ja ohjeita laaditaan.	Kirkkoherra, talouspäällikkö	2020-2025	

Liitteet: Ympäristökatselmus 2020